

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2010) и член 68 став 1 точка 3 од Законот за банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/2007, 90/2009 и 67/2010), Советот на Народната банка на Република Македонија донесе

О Д Л У К А

за управувањето со ликвидносниот ризик на банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 126/2011)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа одлука се пропишува методологијата за управување со ликвидносниот ризик на банката којашто опфаќа:

- систем на управување со ликвидносниот ризик;
- одржување соодветно ниво на ликвидност;
- начин и содржина на известувањето на Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка).

2. Под управување со ликвидносниот ризик, според оваа одлука, се подразбира управување со активата и пасивата така, што ќе се овозможи навремено и редовно плаќање на обврските, во нормални или во вонредни услови на работење на банката.

3. Ликвидносен ризик, според оваа одлука, е ризикот од тоа банката да не може да обезбеди доволно парични средства за измирување на своите краткорочни обврски во моментот на нивното достасување, или потребните средства да ги обезбеди со многу повисоки трошоци.

II. СИСТЕМ НА УПРАВУВАЊЕ СО ЛИКВИДНОСНИОТ РИЗИК

4. Банката е должна да воспостави систем за управување со ликвидносниот ризик којшто одговара на природата, обемот и сложеноста на финансиските активности коишто ги врши таа .

Системот од став 1 од оваа точка треба да ги опфати најмалку следниве компоненти:

- 1) Организациска структура за управување со ликвидносниот ризик;
- 2) Постапки и процедури на внатрешна контрола и ревизија;
- 3) Информативен систем;
- 4) Стрес-тестирање и
- 5) План за управување со ликвидносниот ризик во вонредни услови.

5. Банката е должна да има пишана политика и процедури со кои се дефинира начинот на поставеноста и/или спроведувањето на компонентите од точка 4 став 2 од оваа одлука.

Во случај кога, согласно со Законот за банките, банката е предмет на консолидирана супервизија, политиката за управување со ликвидносниот ризик го опфаќа и управувањето со ликвидносниот ризик на ниво на банкарската група.

Во случај кога банката е дел од група чиешто матично лице е со седиште надвор од Република Македонија, во политиката за управување со ликвидносниот ризик треба да се земат предвид и ограничувањата во меѓународниот трансфер на ликвидни средства, доколку такви ограничувања постојат.

II.1 Организациска структура за управување со ликвидносниот ризик

6. Соодветна организациска структура за управување со ликвидносниот ризик подразбира јасно дефинирани надлежности и одговорности на органите на банката, како и дефинирање на задачите и одговорностите на соодветните организациски делови во банката што се надлежни за следење на ликвидноста на банката и управување со ликвидносниот ризик.

7. Од аспект на управувањето со ликвидносниот ризик, Надзорниот одбор на банката:

- одобрува политика за управување со ликвидносниот ризик и го следи нејзиното спроведување, вклучувајќи и одобрување и следење на Планот за управување со ликвидносниот ризик во вонредни услови;
- ја разгледува соодветноста на донесената политика, најмалку на годишно ниво;
- ги разгледува извештаите за ликвидносниот ризик;
- ги одобрува лимитите на изложеност на ликвидносен ризик;
- ја следи ефикасноста на внатрешната контрола, како составен дел на системот за управување со ликвидносниот ризик.

8. Одборот за управување со ризици е одговорен за:

- воспоставување и следење на политиката за управување со ликвидносниот ризик и давање предлози за нејзино ревидирање;
- оценка на системот за управување со ликвидносниот ризик;
- анализа на извештаите за изложеноста на банката на ликвидносниот ризик и следење на активностите што се преземаат заради управување со овој ризик;
- одредување и редовно ревидирање на интерните ликвидносни показатели и на лимитите на изложеност на ликвидносен ризик;
- дефинирање евентуални исклучоци во однос на дефинираните лимити и назначување одговорност за одлучување за примената на тие исклучоци;
- ги воспоставува процедурите и начинот на вршење стрес-тестирање;
- други активности коишто е должен да ги врши согласно со Законот за банките и политиката за управување со ликвидносниот ризик.

9. Покрај Одборот за управување со ризици, банката може да има и посебен орган надлежен за управување со ликвидносниот ризик (во понатамошниот текст: посебниот орган) одговорен за оперативно спроведување на политиката за управување со ликвидносниот ризик, преку дневно следење и контрола на ликвидносниот ризик.

10. Управниот одбор и/или посебниот орган на банката, во согласност со Законот за банките и политиката за управување со ликвидносниот ризик, ги вршат најмалку следниве активности:

- воспоставување и спроведување соодветни процедури за управување со ликвидносниот ризик;
- воспоставување и одржување на ефикасноста на системот за мерење, следење, контрола и известување на/за ликвидноста по одделни валути коишто имаат значајно влијание врз целокупната ликвидност на банката и следење на рочната структура на активата и пасивата во денари и во девизи;
- обезбедување услови за следење на политиката за управување со ликвидносниот ризик;
- воспоставување соодветен систем за известување на Надзорниот одбор и Одборот за управување со ризици во врска со евентуалните надминувања на пропишаните лимити на изложеност на ликвидносен ризик;
- дефинирање на финансиските инструменти за управување со ликвидносниот ризик;
- воспоставување процедури за утврдување и следење на стабилноста на депозитите;
- воспоставување процедура за оценка на влијанието на новите производи врз изложеноста на ликвидносен ризик;
- следење на потенцијалните обврски и изложеноста врз основа на вонбилансното работење на банката.

II.2 Постапки и процедури на внатрешна контрола и ревизија

11. Банката е должна да има соодветни постапки на внатрешна контрола коишто ќе овозможат интегрираност на процесот на управување со ликвидносниот ризик во севкупниот процес на управување со сите ризици. Внатрешната контрола на управувањето со ликвидносниот ризик е составен дел на целокупниот систем на внатрешна контрола, воспоставен на ниво на целата банка.

За потребите на системот на внатрешната контрола на изложеноста на ликвидносен ризик, банката е должна да воспостави:

- лимити за одобрување на паричните текови над одреден износ и следење на почитувањето на пропишаните лимити;
- известување за евентуалното надминување на лимитите од алинеја 1 од овој став;
- редовна проверка на податоците и информациите коишто се користат при утврдувањето на ликвидноста на банката.

12. Внатрешната ревизија на управувањето со ликвидносниот ризик и на системот на внатрешна контрола на изложеноста на ликвидносен ризик е составен дел на годишниот план на Службата за внатрешна ревизија.

II.3 Информативен систем

13. Банката воспоставува информативен систем којшто ќе овозможи навремено и постојано мерење, следење, контрола и известување во процесот на одлучување при управувањето со ликвидносниот ризик.

14. Информативниот систем треба да овозможи најмалку:

- мерење и следење на ликвидноста на банката и ликвидносниот ризик на дневна основа и во точно определени временски периоди;
- мерење и следење на ликвидноста на банката за одделна странска валута којашто има значајно влијание врз целокупната ликвидност на банката, на индивидуална и на агрегатна основа;
- следење на почитувањето на воспоставените лимити на изложеност на ликвидносен ризик;
- обезбедување податоци за утврдување ликвидносни показатели и изготвување извештајни форми за потребите на органите на банката и сите останати лица коишто се вклучени во процесот на управување со ликвидносниот ризик;
- анализа на движењата во депозитната база и утврдување и следење на стабилноста на депозитите;
- спроведување стрес-тестирање.

II.4 Стрес-тестирање на ликвидноста

15. Банката е должна, најмалку на годишна основа, да врши тестирање на ликвидноста во различни услови - стрес-сценарија, за да се утврди нивното влијание врз ликвидноста на банката, да се подготви банката за работа во вонредни услови, да се оценат можностите за раст на банката или да се утврди најдобриот извор за финансирање на новите активности/производи.

16. Стрес-тестирањето претставува техника на управување со ризик што се користи за проценка на потенцијалното влијание на еден или повеќе внатрешни или надворешни фактори на ризик врз финансиската состојба и/или ликвидноста на банката.

17. Стрес-тестирањето опфаќа сценарија коишто се специфични за банката (внатрешни фактори) и сценарија коишто произлегуваат од пазарните услови во кои работи банката (надворешни фактори).

18. Сценаријата коишто се специфични за банката треба да ги опфатат најмалку: значителното намалување на депозитната база, намалувањето на кредитната способност на банката, намалувањето на квалитетот на нејзиното кредитно портфолио, значителното реализирање на потенцијалните обврски на банката, при што се зема предвид и влијанието на сите позиции каде што е дадена можност за предвремено повлекување или отплата.

Сценаријата коишто произлегуваат од пазарните услови се однесуваат на промените во макроекономското опкружување и/или на нарушувања во

функционирањето на пазарот/пазарите на кои работи банката: промените во каматните стапки или другите пазарни цени, промените во стапката на инфлација, генералната ограниченост на пристапот до одделни видови пазари и/или извори на средства, вклучувајќи ја и целосната достапност на одделните извори на средства коишто се од особено значење за ликвидноста на банката.

Покрај стрес-тестирањето на одделните сценарија, банката е должна да врши тестирање на ликвидноста со примена на комбинација на сценаријата од став 1 и 2 од оваа точка.

19. Банката е должна да го дефинира начинот на вршење стрес-тестирање, како и претпоставките врз коишто ќе се заснова тоа тестирање, што вклучува:

- спроведување и анализа на различните стрес-сценарија и фреквентноста на нивното спроведување;
- стрес-тестирање во редовни (нормални) услови на работење и стрес-тестирање во вонредни услови на работење;
- активности коишто треба да ги преземе посебниот орган или Управниот одбор во зависност од добиените резултати од тестирањето;
- начин на известување на Надзорниот одбор и Одборот за управување со ризици за резултатите од тестирањето.

Банката е должна да врши документирање и ревидирање на претпоставките коишто ги користи при стрес-тестирањето, документирање на добиените резултати, како и документирање на активностите коишто биле преземени од страна на соодветните органи врз основа на тие резултати.

II.5 План за управување со ликвидносниот ризик во вонредни услови

20. Банката е должна да развие План за управување со ликвидносниот ризик во вонредни услови (во понатамошниот текст: Планот).

21. Планот содржи:

- јасна поделба на задачите, надлежностите, одговорностите и одлучувањето во врска со примената на Планот;
- показатели за рано предупредување за настанување вонредни услови, како и одредување на лицата во банката коишто се одговорни за следење и известување во врска со овие показатели;
- дефинирање на вонредните услови за коишто ќе се применува Планот;
- дефинирање на активностите што треба да се преземат и утврдување на можните извори на средства, нивната големина и приоритет на користење во различни услови, како и дефинирање на временскиот период во кој треба да се преземат дефинираните активности;
- утврдување на начинот на комуникација со главните депоненти, деловните партнери, други клиенти и јавноста во вонредни услови;
- податоци за контакт на лицата што се одговорни за спроведување на Планот.

22. Банката е должна да врши периодично ревидирање на Планот за да се земат предвид промените во внатрешните и надворешните услови на работењето на банката.

III. СООДВЕТНА ЛИКВИДНОСТ

23. Заради одржување соодветно ниво на ликвидност, банката е должна најмалку:

- 1) да ги планира и да ги следи приливите и одливите на парични средства;
- 2) да воспоставува и да одржува соодветна рочна структура на активата (побарувањата) и пасивата (обврските) на банката;
- 3) да ги следи изворите на средства и нивната концентрација;
- 4) да ги одржува стапките на ликвидност пропишани со оваа одлука; и
- 5) да утврди и да следи интерни ликвидносни показатели.

III. 1 Планирање и следење на приливите и одливите на паричните средства

24. Банката е должна да ги планира и да ги следи приливите и одливите на паричните средства. Планирањето треба да ги вклучи сите видови тековни и идни (очекувани) приливи и одливи на парични средства, вклучувајќи ги и приливите и одливите врз основа на вонбилансните позиции на банката.

25. Како очекувани приливи на парични средства се сметаат приливите врз основа на сите видови депозити, наплата на кредити, продажба на хартии од вредност, користење меѓубанкарски позајмици, приливи врз основа на вонбилансните позиции, приливи врз основа на финансиски деривати, како и сите други приливи со висок степен на сигурност.

26. Како очекувани одливи на парични средства се сметаат одливите врз основа на одобрени кредити, купени хартии од вредност, давање меѓубанкарски позајмици, исплаќање депозити, одливи врз основа на вонбилансните позиции, одливи врз основа на финансиски деривати, како и сите други одливи коишто се очекува да настанат во периодот.

III. 2 Воспоставување и одржување соодветна рочна структура

27. Банката е должна да ја следи рочната структура на активата и пасивата, од аспект на усогласеноста на активните и пасивните позиции според нивната договорна преостаната рочност.

За следење на рочната усогласеност, банката ги распоредува приливите и одливите по одделни активни и пасивни позиции во соодветни временски периоди, и тоа: до седум дена, од седум дена до еден месец, од еден до три месеци, од три до шест месеци и од шест до дванаесет месеци. Во рочната структура се вклучуваат и приливите и одливите на банката врз основа на вонбилансните позиции и на финансиските деривати.

Под договорна преостаната рочност на поединечните побарувања и обврски, според оваа одлука, се подразбира преостанатиот период до нивната фактичка договорна рочност.

28. Покрај следењето на рочната структура преку договорната преостаната рочност, банката е должна да ја утврдува рочноста на побарувањата и обврските и преку утврдување и следење на нивната очекувана преостаната рочност.

Банката ја утврдува очекуваната преостаната рочност со користење соодветни претпоставки (во понатамошниот текст: претпоставките) за големината на паричните приливи и одливи во одделни временски периоди коишто ја земаат предвид веројатноста за настанување на одреден паричен прилив или одлив (пр. веројатност за наплата на побарувањата на банката во роковите на достасување, веројатност за нивото на депозити коишто нема да бидат повлечени во рокот на нивното достасување и слично).

29. Заради соодветно утврдување на очекуваната преостаната рочност, банката е должна да ги исполнува најмалку следниве услови:

- да го пропише користењето на претпоставките во политиката за управување со ликвидносниот ризик;
- да располага со соодветна база на податоци за движењето и износот на одделните видови парични приливи и одливи, врз чија основа се утврдени соодветните претпоставки;
- базата на податоци за движењето и износот на паричните приливи, односно одливи мора да содржи временска серија од најмалку пет години. По исклучок, банка којашто е основана и работи помалку од пет години е должна да има база на податоци којашто го опфаќа целиот период на нејзиното работење;
- претпоставките го земаат предвид цикличниот и сезонскиот карактер на одделните видови приливи, односно одливи;
- да врши редовно ревидирање на утврдените претпоставки заради нивното приспособување на моменталните внатрешни и надворешни услови.

За потребите на оваа одлука, банката може да ги групира одделните видови парични приливи или одливи според категоријата на клиентот, рочноста, валутата, секторот на којшто припаѓа клиентот и слично.

Банката е должна, во политиката за управување со ликвидносниот ризик, да го утврди начинот на групирање на одделните видови парични приливи и одливи.

30. Банката е должна до Народната банка, да ги достави претпоставките врз чија основа ја одредува очекуваната преостаната рочност, како и да достави доказ за исполнување на условите предвидени во точка 29 од оваа одлука.

31. Во зависност од системот за управување со ликвидносниот ризик и нивото на ликвидност, а заради соодветно утврдување на очекуваната преостаната рочност, Народната банка може да побара од банката да применува поинакви претпоставки или да пропише корективни фактори коишто банката е должна да ги почитува при изработката и следењето на рочната структура на активата и пасивата.

III. 3 Следење на изворите на средства и нивната концентрација

32. Следењето на изворите на средства и нивната концентрација треба да вклучи:

- воспоставување и одржување редовни контакти со најголемите депоненти, кореспондентните банки и другите значајни клиенти и деловни партнери;
- утврдување на степенот на стабилност на одделните видови депозити, имајќи ги предвид карактеристиките на депонентот и на депозитот;
- следење на диверзифицираноста на изворите на средства;
- утврдување и следење на движењата кај останатите извори на средства.

33. Заради воспоставување соодветен систем за следење на своите извори на средства, банката е должна да го следи учеството на депозитите на најголемите депоненти и лицата поврзани со нив во нејзините вкупни депозити.

Како најголеми депоненти се сметаат дваесетте депоненти на банката, коишто имаат најголемо учество на просечниот износ на нивните депозити, во просечниот износ на вкупните депозити на банката.

За потребите на оваа одлука, банката е должна да го утврдува и следи нивото на концентрација кај трансакциските сметки и депозитите по видување. Нивото на концентрација го претставува односот помеѓу просечниот износ на депозитите по видување и трансакциските сметки на дваесетте депоненти на банката со најголемо учество во просечниот износ на вкупните депозити (по видување и трансакциски сметки и вкупниот просечен износ на депозитите по видување и трансакциските сметки на банката).

III.4 Стапки на ликвидност

34. Заради одржување соодветно ниво на ликвидност, банката е должна да ги пресметува и да ги одржува следниве стапки на ликвидност:

- стапка на ликвидност до 30 дена како однос меѓу средствата и обврските коишто достасуваат во следните 30 дена;
- стапка на ликвидност до 180 дена како однос меѓу средствата и обврските коишто достасуваат во следните 180 дена.

Стапките на ликвидност од ставот 1 од оваа точка мора да бидат најмалку еднакви на 1 (во понатамошниот текст: минимално ниво).

35. Доколку банката не го одржува минималното ниво, таа е должна, заедно со извештајот од точка 43 став 1 од оваа одлука, да достави писмено образложение до Народната банка за причините коишто довеле до настанатото пречекорување, како и да ги наведе мерките за достигнување на минималното ниво.

Народната банка може да ѝ наложи соодветни мерки за усогласување, во определен временски рок, на банката којашто не го одржува минималното ниво.

36. При пресметката на стапката на ликвидност до 30 дена, банката ги вклучува следниве позиции:

а) Активни позиции:

- средствата кај Народната банка, вклучувајќи го и делот од задолжителната резерва којшто може да го користи банката;
- должничките инструменти издадени од Народната банка;
- други парични средства и парични еквиваленти;
- хартиите од вредност или средствата коишто Народната банка ги прифаќа како инструменти за обезбедување при спроведувањето на монетарните операции;
- кредитите, каматите, провизиите и другите побарувања (со исклучок на побарувањата врз основа на хартии од вредност) од финансиските и нефинансиските лица коишто претставуваат изложеност на кредитен ризик класифицирани во категориите на ризик „А“ и „Б“, коишто достасуваат во следните 30 дена. Во оваа позиција не се вклучуваат изложеностите на кредитен ризик класифицирани во категориите на ризик „А“ и „Б“, чијшто рок на достасување е продолжен два или повеќе пати;
- хартиите од вредност коишто се чуваат за тргување, се расположливи за продажба или се мерат по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање и коишто припаѓаат на ликвидно ниво 1 (според правилата на Македонската берза за рангирање на хартиите од вредност според критериумот: просечен дневен промет и просечен дневен број трансакции);
- хартии од вредност коишто се чуваат за тргување и се расположливи за продажба, со исклучок на хартиите од вредност од алинеја 6 од оваа потточка, на кои, согласно со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, им е доделен пондер на ризичност од најмногу 20%;
- финансиските средства што се мерат по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање, со исклучок на хартиите од вредност од алинеја 6 од оваа потточка и дериватите за тргување, вградените деривати и дериватите што се чуваат за управување со ризик, на кои, согласно со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, им е доделен пондер на ризичност од најмногу 20%;
- должничките инструменти што се чуваат до достасување, коишто достасуваат во следните 30 дена и на кои, согласно со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, им е доделен пондер на ризичност од најмногу 20%;
- гаранциите, акредитивите и терминските трансакции коишто значат потенцијален прилив за банката и достасуваат во следните 30 дена, со исклучок на вонбилансните ставки коишто се поврзани со одредени активни билансни позиции;

б) Пасивни позиции:

- трансакциските сметки и депозитите по видување, во износ определен согласно со точка 38 од оваа одлука;
- финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех (со исклучок на дериватите за тргување, вградените деривати и дериватите коишто се чуваат за управување со ризик);
- 80% од орочените депозити коишто достасуваат во следните 30 дена,

- сите останати билансни пасивни позиции коишто достасуваат во следните 30 дена;
- 15% од одобрените пречекорувања на трансакциските сметки и кредитните картички;
- сите термински трансакции, отворени непокриени акредитиви, неотповикливи рамковни кредити, гаранции и други вонбилансни ставки класифицирани во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“, коишто достасуваат во следните 30 дена. Како други вонбилансни ставки не се сметаат покриените гаранции и акредитиви, безусловно отповикливите рамковни кредити и ставките коишто се опфатени во претходната позиција.

По исклучок на став 1 од оваа точка, банката не може да ги земе предвид активните позиции со кои банката не може слободно да располага (пр. позиции коишто служат како обезбедување на обврски на други лица; позиции што служат како покривање по преземена обврска на банката, кога позицијата што се обезбедува и позицијата којашто служи како обезбедување се со различна рочност; позиции за кои се води судски спор и слично).

37. При пресметката на стапката на ликвидност до 180 дена, банката ги вклучува следниве позиции:

- а) Активни позиции:
- средствата кај Народната банка, вклучувајќи го и делот од задолжителната резерва којшто може да го користи банката;
 - должничките инструменти издадени од Народната банка;
 - други парични средства и парични еквиваленти;
 - хартиите од вредност или средствата коишто Народната банка ги прифаќа како инструменти за обезбедување при спроведувањето на монетарните операции,
 - кредитите, каматите, провизиите и другите побарувања (со исклучок на побарувањата врз основа на хартии од вредност) од финансиските и нефинансиските лица коишто претставуваат изложеност на кредитен ризик класифицирани во категориите на ризик „А“ и „Б“, коишто достасуваат во следните 180 дена. Во оваа позиција не се вклучуваат изложеностите на кредитен ризик класифицирани во категориите на ризик „А“ и „Б“, чијшто рок на достасување е продолжен два или повеќе пати;
 - хартиите од вредност коишто се чуваат за тргување, се расположливи за продажба или се мерат по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање и коишто припаѓаат на ликвидно ниво 1 (според правилата на Македонската берза за рангирање на хартиите од вредност според критериумот: просечен дневен промет и просечен број трансакции);
 - хартии од вредност коишто се чуваат за тргување и се расположливи за продажба, со исклучок на хартиите од вредност од алинеја б од оваа потточка, на кои, согласно со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, им е доделен пондер на ризичност од најмногу 20%;
 - финансиските средства што се мерат по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање, со исклучок на хартиите од вредност од алинеја б од оваа потточка и дериватите за тргување, вградените деривати и дериватите што се

- чуваат за управување со ризик, на кои, согласно со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, им е доделен пондер на ризичност од најмногу 20%;
- должничките инструменти што се чуваат до достасување, коишто достасуваат во следните 180 дена и на кои, согласно со методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, им е доделен пондер на ризичност од најмногу 20%;
 - гаранциите, акредитивите и терминските трансакции коишто значат потенцијален прилив за банката и достасуваат во следните 180 дена, со исклучок на вонбилансните ставки коишто се поврзани со одредени активни билансни позиции;
- б) Пасивни позиции:
- трансакциските сметки и депозитите по видување, во износ определен согласно со точка 39 од оваа одлука,
 - финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех (со исклучок на дериватите за тргување, вградените деривати и дериватите коишто се чуваат за управување со ризик);
 - 80% од орочените депозити коишто достасуваат во следните 180 дена;
 - сите останати билансни пасивни позиции коишто достасуваат во следните 180 дена;
 - 20% од одобрените пречекорувања на трансакциските сметки и кредитните картички;
 - сите термински трансакции, отворени непокриени акредитиви, неотповикливи рамковни кредити, гаранции и други вонбилансни ставки класифицирани во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“, коишто достасуваат во следните 180 дена. Како други вонбилансни ставки не се сметаат покриените гаранции и акредитиви, безусловно отповикливите рамковни кредити и ставките коишто се опфатени во претходната позиција.

По исклучок на став 1 од оваа точка, банката не може да ги земе предвид активните позиции со кои банката не може слободно да располага (пр. позиции коишто служат како обезбедување на обврски на други лица; позиции коишто служат како покритеие по преземена обврска на банката, кога позицијата што се обезбедува и позицијата којашто служи како обезбедување се со различна рочност; позиции за кои се води судски спор и слично).

38. При утврдување на стапката на ликвидност до 30 дена, банката ги вклучува трансакциските сметки и депозитите по видување во износ од:

- 30%, доколку нивото на концентрација, утврдено согласно со точка 33 став 3 од оваа одлука, не надминува 30%;
- 35%, доколку нивото на концентрација, утврдено согласно со точка 33 став 3 од оваа одлука, изнесува над 30%, но не надминува 50%;
- 40%, доколку нивото на концентрација, утврдено согласно со точка 33 став 3 од оваа одлука, надминува 50%.

39. При утврдување на стапката на ликвидност до 180 дена, банката ги вклучува трансакциските сметки и депозитите по видување во износ од:

- 40%, доколку нивото на концентрација, утврдено согласно со точка 33 став 3 од оваа одлука, не надминува 30%;

- 45%, доколку нивото на концентрација, утврдено согласно со точка 33 став 3 од оваа одлука, изнесува над 30%, но не надминува 50%;
- 50%, доколку нивото на концентрација, утврдено согласно со точка 33 став 3 од оваа одлука, надминува 50%.

40. Доколку Народната банка утврди дека банката нема воспоставено или не применува соодветен систем за управување со ликвидносниот ризик, во согласност со оваа одлука, може да пропише и поинакви пондери на вклучување на одделните позиции во пресметката на стапките на ликвидност, од пондерите предвидени во точките 36 и 37 на оваа одлука.

41. Стапките на ликвидност од точка 34 на оваа одлука се утврдуваат на крајот на секој месец како просек на дневните состојби на позициите коишто се вклучуваат во нивното утврдување, за секој работен ден во месецот.

III.5 Утврдување и следење на интерните ликвидносни показатели

42. Покрај стапките на ликвидност од главата III.4 од оваа одлука, банката е должна, во зависност од природата и карактеристиките на финансиските активности коишто ги врши, во рамките на својата политика, да пропише еден или повеќе интерни ликвидносни показатели за следење на нивото на ликвидност и на изложеност на ликвидносен ризик, како и да одреди соодветни граници во кои можат да се движат тие показатели.

Банката е должна да го дефинира начинот на мерење и следење на интерните ликвидносни показатели и да утврди временски периоди во кои тие показатели ќе се почитуваат (на дневна, неделна или месечна основа). Временскиот период на почитување на ликвидносните показатели треба да одговара на карактеристиките на секој одделен показател.

Во зависност од системот за управување со ликвидносниот ризик и нивото на ликвидност, Народната банка може да определи поинакви граници и временски периоди на следење на интерните ликвидносни показатели, како и да определи дополнителни ликвидносни показатели за секоја одделна банка со граници на нивното движење и периоди за пресметка.

IV. НАЧИН И СОДРЖИНА НА ИЗВЕСТУВАЊЕ НА НАРОДНАТА БАНКА

43. Банката е должна на месечна основа да изготвува:

- Извештаи за рочната структура на активата и пасивата во денари, во девизи и на агрегатно ниво;
- Извештај за најголемите депоненти и нивото на концентрација;
- Извештај за стапките на ликвидност до 30 и 180 дена;
- Извештај за интерните ликвидносни показатели.

Банката е должна да ги достави извештаите од став 1 од оваа точка до Народната банка, во рок од петнаесет дена по истекот на месецот за кој се известува.

Гувернерот на Народната банка со упатство ги пропишува формата и содржината на извештаите од став 1 од оваа точка и начинот на известување.

44. На посебно барање на Народната банка, банката е должна да ги изготви извештаите од точка 43 став 1 од оваа одлука, со состојба на друг ден и во друг рок, коишто се различни од состојбата и рокот наведени во точката 43 став 2 од оваа одлука.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

45. Банката е должна да ги изработи и да ги достави до Народната банка првите извештаи од точка 43 од оваа одлука, со состојба на 31.10.2011 година, во рокот од точка 43 став 2 од оваа одлука.

46. Одредбите од оваа одлука соодветно се применуваат и на штедилниците во Република Македонија.

47. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе почне да се применува од 01.10.2011 година.

48. Со отпочнувањето со примена на оваа одлука, престануваат да важат Одлуката за управување со ликвидносниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/2008, 66/2009, 144/2009, 157/2009 и 14/2011) и Објавата за месечната динамика на усогласување на стапките на ликвидност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 69/2011).

О. бр. 02-15/IX-7/2011
15.09.2011 година
Скопје

Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија
Димитар Богов